

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaams stimulusprogramma voor toeristische ondernemingen in het kader van het coronavirus

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Het ontwerp van besluit heeft betrekking tot het beleidsveld toerisme.

Toeristische ondernemingen zijn zwaar getroffen door de coronacrisis, maar zijn tot nu toe door de Vlaamse steunmaatregelen boven water gehouden. Desondanks blijkt uit de analyse van het studie bureau Graydon dat de cashpositie van een belangrijk deel van de ondernemingen penibel wordt. Door de crisis worden de beschikbare reserves in de sector opgebrand. Uit de timing voor de heropleving van het toerisme mogen we bovendien afleiden dat het herstel geleidelijk zal gebeuren en er ook de eerstkomende jaren weinig mogelijkheid zal zijn om deze reserves opnieuw aan te leggen. Dit impacteert in grote mate de mogelijkheid voor toeristische ondernemers om investeringen te doen in hun logies of attractie.

In een situatie waarin het aanbod de vraag nog enige tijd zal overtreffen, en waarin ook de verwachtingen van toeristen veranderd zijn, zijn investeringen nochtans cruciaal om de concurrentiepositie van onze toeristische sector op peil te houden.

Het ontwerp heeft als beleidsdoelstelling om de toeristische ondernemingen (met focus op toeristische logies en attracties) te ondersteunen om via investeringen in hun logies of attractie hun concurrentiepositie te verbeteren en zo het herstel van de sector post-corona te ondersteunen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het advies van IF werd uitgebracht op 26 januari 2021.

De Vlaamse minister bevoegd voor Begroting heeft zijn akkoord verleend op 28 januari 2021.

Het wetgevingsadvies werd uitgebracht op 22 januari 2021.

Het advies van de Raad van State werd uitgebracht op 8 februari 2021.

De Europese Commissie keurde de aanmelding van de steunmaatregel goed op 22 februari 2021.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

In het kader van een stimulus voor de betrokken ondernemingen om te blijven investeren in kwaliteit, stellen we voor om een eenmalige projectoproep te doen naar toeristische logies en attracties, volgens dezelfde modaliteiten als de logiessubsidie, waarbij de Vlaamse overheid echter voor 100% voorfinanciert met een maximum van 200.000 euro, en de ontvangende organisaties 75% van het bedrag dienen terug te betalen na uiterlijk 5 jaar.

Het terugbetaalbare percentage stemt overeen met de eigen inbreng die in het kader van de reguliere logiessubsidie gevraagd wordt van het logies. De termijn van 5 jaar komt overeen met de voorziene horizon voor het herstel van het internationaal toerisme. Dit laat aan de betrokken organisaties toe om

- a) op korte termijn al broodnodige investeringen te doen;
- b) hun reservekapitaal terug op peil te brengen

In het kader van deze oproep komen volgende organisaties in aanmerking voor financiering:

- Toeristische logies die op datum als zodanig aangemeld waren bij het agentschap Toerisme Vlaanderen.
- Verblijven die op datum erkend waren in het kader van het decreet 'Toerisme voor allen'
- Private toeristische attracties

In het kader van deze oproep komen in aanmerking voor financiering uitgaven op vlak van:

- Gezondheidsmaatregelen (ventilatie, circulatie, ...)
- Ecologische duurzaamheid (energiebesparing, afvalvermindering, ...)
- Digitalisering
- Professionalisering

Het begrip 'investeringen' wordt hierbij zeer breed gezien, waarbij het uitdrukkelijk niet enkel over infrastructuuringrepen gaat. De projectoproep zal ter zake duidelijke indicatoren en criteria vermelden.

Toeristische ondernemingen wachten uiteraard niet op dit stimulusprogramma om reeds investeringen te doen, vaak in precaire financiële omstandigheden. Het lijkt dan ook niet meer dan eerlijk hen mee te nemen in dit programma. Daarom wordt principieel voorzien dat projecten die al gestart zijn in de periode vanaf 15 maart 2020 en die nog niet beëindigd zijn voor het einde van de oproep ook in aanmerking komen. De reeds gemaakte kosten vanaf 15 maart 2020 kunnen hierbij ingebracht worden. Deze principesbeslissing is onder voorbehoud van het akkoord van de Europese Commissie m.b.t. deze terugwerkende kracht.

De projectoproep gebeurt door het agentschap Toerisme Vlaanderen. Toerisme Vlaanderen staat ook in voor de evaluatie van ontvangen dossiers. Het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) wordt betrokken bij deze evaluatie, teneinde de financiële draagkracht en de terugbetalingscapaciteit van de aanvragers te kunnen inschatten.

Alle aanvragen worden beoordeeld en gequoteerd.

Voor de financiering van de batig geklasseerde aanvragen worden de aanvragen ingedeeld in twee categorieën, waarbij categorie A de kleinere toeristische ondernemingen omvat en categorie B de grotere toeristische ondernemingen.

Minstens 20% van het totale budget wordt voorbehouden voor de aanvragen in categorie A; minstens 50% van het budget wordt voorbehouden voor de aanvragen in categorie B. De dossiers worden per categorie gefinancierd in aflopende volgorde volgens de behaalde score, tot uitputting van het gereserveerde budget per categorie. De overige middelen worden toegekend aan de aanvragen in aflopende volgorde volgens de behaalde score, onafhankelijk van de categorie waartoe zij behoren.

In afwijking van de eerste alinea, wordt het niet-terugbetaalbare gedeelte opgetrokken tot 40% voor

- jeugdverblijven die erkend zijn in het kader van het decreet 'Toerisme voor allen';
- hostels die aangemeld zijn in het kader van het decreet "toeristische logies"; en
- partnerorganisaties van het netwerk Iedereen verdient vakantie die het 'Charter voor samenwerking met Steunpunt Vakantieparticipatie' ondertekend hebben.

De aanvragers dienen minstens tot het einde van de voorziene periode van 5 jaar aan deze voorwaarde te blijven voldoen, teneinde aanspraak te kunnen maken op dit verhoogd percentage.

B. AANPASSINGEN NA PRINCIPIËLE GOEDKEURING

Voorliggend ontwerp van besluit werd op 29 januari 2021 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, en aansluitend voor advies aan de Raad van State voorgelegd, en aangemeld bij de Europese Commissie. Tegelijk werden ook gesprekken opgestart met de verschillende administratieve overheden over een eventuele deelname aan dit programma.

In zijn advies op dit ontwerp stelde de Raad van State, naast enkele opmerkingen van eerder technische aard, dat de in artikel 28 van het ontwerp voorzien delegatie aan de minister van Toerisme "te weinig afgebakend en te onbepaald om toelaatbaar te kunnen worden geacht" was. In opvolging hiervan werd deze delegatie beter gekaderd. Meer specifiek werden zeven aspecten gedefinieerd waarbinnen de minister nadere preciseringen en modaliteiten kon bepalen.

De Europese Commissie heeft op 22 februari 2021 aangegeven geen bezwaren te hebben tegen de voorgestelde steunmaatregel. Het ontwerp werd bijgevolg niet aangepast om tegemoet te komen aan eventuele opmerkingen vanuit de Europese Commissie.

Ondertussen werd duidelijk dat de meeste provincies en verschillende steden aan dit programma wenselijk deel te nemen. Met deze geïnteresseerde overheden werden reeds de krachtlijnen van een samenwerkingsovereenkomst besproken. Deze besprekingen hebben geleid tot twee beperkte aanpassingen aan het ontwerp:

- In artikel 13 werden de niet-subsidiabele kosten nader gepreciseerd;
- In artikel 27 werd de termijn voor het afsluiten van de samenwerkingsovereenkomst aangepast naar de datum van steuntoekenning. Verschillende overheden gaven immers aan dat de deadline te krap was om hun deelname voor de initieel voorziene deadline te kunnen formaliseren.

C. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel bevat de definitie van een aantal begrippen en behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 2

Artikel 2 bepaalt de voorwaarden die verbonden zijn aan de aanmelding van dit besluit bij Europa onder hoofdstuk 3.1. van de tijdelijke kaderregeling.

In het kader van deze projectoproep zijn voornamelijk volgende elementen van belang:

- De steun moet toegekend worden uiterlijk 30 juni 2021;
- De toegekende steun bedraagt maximaal 800.000 euro. Dit maximum geldt voor de som van alle steun die een indiener verkrijgt onder maatregelen die zijn aangemeld onder hoofdstuk 3.1 van de tijdelijke kaderregeling.

De Europese Commissie heeft onlangs een vijfde amendement op deze tijdelijke kaderregeling voorgesteld. Indien dit voorstel wordt aangenomen, wijzigen de voorwaarden als volgt:

- De steun moet toegekend worden uiterlijk 31 december 2021;
- De toegekende steun bedraagt maximaal 1,6 miljoen euro. Dit maximum geldt voor de som van alle steun die een indiener verkrijgt onder maatregelen die zijn aangemeld onder hoofdstuk 3.1 van de tijdelijke kaderregeling.

Artikel 3

Artikel 3 bepaalt dat de onderneming, zoals voorgeschreven door de tijdelijke kaderregeling, moet voldoen aan de criteria om geen onderneming in moeilijkheden te zijn.

Artikel 4

Artikel 4 bepaalt de verschillende rechtsvormen van de indieners.

Artikel 5

Artikel 5 bepaalt dat de indiener voldoende informatie moet verstrekken aan Toerisme Vlaanderen zodat we kunnen verifiëren dat de door de indiener ontvangen of te ontvangen steun niet boven de in artikel 2 drempel komt. Toerisme Vlaanderen zal hierbij maximaal gebruik maken van reeds binnen de Vlaamse Overheid beschikbare informatie.

Artikel 6

Artikel 6 bepaalt de voorwaarden die gehanteerd worden om te bepalen of een indiener een publieke of private organisatie is. We hanteren hier de definitie die wordt gehanteerd in de wetten op de Raad van State en meer bepaald artikel 14.

Artikel 7

Artikel 7 bepaalt dat ondernemingen die vervat zitten in een juridische procedure of een andere vorm van ingebrekestelling, geen aanvraag kunnen indienen.

Artikel 8

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 9

Artikel 9 bepaalt de criteria op basis waarvan de aanvragen beoordeeld en gerangschikt zullen worden.

De financiële draagkracht en terugbetalingscapaciteit zal beoordeeld worden door VLAIO die op deze wijze Toerisme Vlaanderen ondersteunt in dit programma.

Artikel 10

Artikel 10 bepaalt dat de steun een voorfinanciering is voor de investeringen die de indiener doet voor dit project. Deze voorfinanciering bestaat voor 75% uit een renteloze lening die binnen de 5 jaar moet terugbetaald worden aan Toerisme Vlaanderen. De overige 25% is een subsidie.

Omwille van het sociale aspect krijgen de jeugdverblijven, hostels en de partners van het netwerk IVV die het 'Charter voor samenwerking met Steunpunt Vakantieparticipatie' afsloten, een subsidie ten belope van 40% en een renteloze lening van 60% van het totale bedrag.

Artikel 11

Artikel 11 bepaalt dat alle kosten die gemaakt zijn vanaf 15 maart 2020, de datum van de eerste lockdown, in aanmerking komen. Toeristische ondernemingen hebben uiteraard niet gewacht op dit stimulusprogramma om reeds investeringen te doen, vaak in precaire financiële omstandigheden. We willen hen meenemen in dit programma.

Het project kan al gestart zijn in de periode vanaf 15 maart 2020 maar mag nog niet beëindigd zijn. Projecten die al volledig beëindigd zijn komen niet in aanmerking voor dit programma.

Artikel 12

Artikel 12 bepaalt welke uitgaven in aanmerking komen voor dit programma. Deze uitgaven moeten gemaakt worden in het kader van gezondheidsmaatregelen, ecologische duurzaamheid, digitalisering en professionalisering.

Artikel 13

Artikel 13 bepaalt welke kosten niet in aanmerking komen voor dit programma. We wensen met dit programma investeringen te ondersteunen die de onderneming neemt om zijn concurrentiepositie te verbeteren en mogelijk maakt om, zodra de gezondheidsmaatregelen het terug toelaten, op gastvrije manier de bezoekers terug te ontvangen.

Daarom worden kosten die betrekking hebben op privégedeelten die niet toegankelijk zijn voor de bezoekers niet weerhouden. Ook de reguliere werkingselementen zoals de overheadkosten, de verplaatsingskosten voor personeel, aankoop en leasing van transportmiddelen en de merchandising komen niet in aanmerking. De recupereerbare btw is ook een kost die niet subsidiabel is. Tenslotte wensen we met dit programma geen investeringen in de aankoop van gronden of gebouwen te stimuleren.

Artikel 14

Artikel 14 bepaalt dat het minimumbedrag van de voorgestelde actie 5.000 euro moet zijn. Met dit programma wordt de volledige kostprijs van de actie ondersteund, waardoor we de lat op 5.000 euro zetten. Ook in andere subsidieprogramma's zoals de logiessubsidies wordt een minimumbedrag vooropgesteld, gelet op de administratieve kost van opvolging en verwerking die hiermee ook gepaard gaat.

Artikel 15

Artikel 15 bepaalt dat de steun die wordt verstrekt voor minstens 20% naar de kleinere ondernemingen moet gaan en minstens 50% naar de grotere ondernemingen. Redelijkerwijs mogen we er immers vanuit gaan dat grotere ondernemingen veelal aanvragen voor grotere bedragen zullen indienen. Hierdoor zal bij gelijke rangschikking van de dossiers - het beschikbare budget sneller uitgeput worden ten nadele van de kleinere ondernemingen. Deze kleinere ondernemingen vormen qua aantal echter de meerderheid van de ondernemingen in Vlaanderen:

- Bij de kamergebonden logies is het merendeel van alle logies kleiner dan 3 verhuureenheden. Het grote aantal vakantiewoningen (hetgeen 1 verhuureenheid is) ligt hiervan aan de basis. Deze groep van kamergebonden logies met minder dan 3 verhuureenheden vertegenwoordigen ongeveer 50% van de beddencapaciteit van alle kamergebonden logies. Bij de terreingebonden logies hebben we deze grens gelegd op 300 plaatsen.
- Voor de attracties hebben we ons gebaseerd op de bezoekersbarometer. Gemiddeld hebben de attracties die aan de bezoekersbarometer deelnemen 60.000 bezoekers op jaarbasis. Het aantal attracties binnen de bezoekersbarometer met meer dan 60.000 bezoekers vertegenwoordigt maar 20% van alle attracties. Zij ontvangen wel iets meer dan 80% van alle bezoekers in attracties in Vlaanderen. Attracties met minder dan 60.000 bezoekers vertegenwoordigen 80% van alle attracties, maar ontvangen slechts 20% van alle attractiebezoekers in Vlaanderen.

Steunaanvragers (natuurlijke personen) die voor hun toeristische attractie, toeristisch logies, jeugdverblijf of hostel zelfstandig zijn in hoofdberoep en steunaanvragers (rechtspersonen) die een hoofdactiviteit uitoefenen die behoren tot de sectorenlijst die als bijlage bij het ontwerp van besluit is gevoegd, krijgen bij voorrang steun op de steunaanvragers (natuurlijke personen) die zelfstandig zijn in bijberoep en steunaanvragers (rechtspersonen) die geen voornoemde hoofdactiviteit uitoefenen.

Deze bepaling streeft erna om zowel grotere als kleinere ondernemingen, die voor hun inkomen bepalend afhankelijk zijn van hun toeristische attractie, toeristisch logies, jeugdverblijf of hostel, een billijke toegang tot deze steunmaatregel te bieden. Daarom worden de middelen eerst aan deze twee categorieën toegekend met toepassing van de voorrangregeling, de resterende 30% van alle middelen worden toegekend volgens de beoordeling, ongeacht in welke categorie de attractie, het logies, het verblijf of hostel behoort, maar ook opnieuw met toepassing van de voorrangregeling. Hierbij wordt benadrukt dat deze verdeling geen afbreuk doet aan het principe van een toekenning van de steun in functie van de rangschikking, noch aan het principe dat enkel batig gerangschikte dossiers in aanmerking komen voor steun.

Artikel 16

Artikel 16 bepaalt dat Toerisme Vlaanderen de oproep bekend maakt op zijn website en zal ook zijn sociale kanalen en partnernetwerken inschakelen om dit bekend te maken.

Artikel 17

Artikel 17 bepaalt dat Toerisme Vlaanderen bij de bekendmaking van de oproep de uiterste indiendatum bekend maakt. Deze moet minimaal 15 dagen bedragen voor de potentiële indieners om hun project in te dienen. Enkel indien er een vooraankondiging is geweest, kan de indientermijn ingekort worden.

Artikel 18

Artikel 18 bepaalt dat de aanvraag moet ingediend worden via het digitale loket van Toerisme Vlaanderen. Toerisme Vlaanderen zal de nodige ontwikkelingen doen om dit mogelijk te maken. Dit digitale loket zal maximaal koppelingen voorzien met de reeds binnen de Vlaamse Overheid beschikbare informatie over de aanvragende ondernemingen.

Artikel 19

Artikel 19 bepaalt dat Toerisme Vlaanderen op basis van de criteria zal nagaan of aan al deze criteria is voldoen en aldus de beoordeling zal maken of de steunaanvraag ontvankelijk is.

Artikel 20

Artikel 20 bepaalt dat indien Toerisme Vlaanderen de beoordeling maakt dat niet aan alle criteria is voldaan en de aanvraag dus onontvankelijk is, dit wordt meegedeeld aan de indiener.

Artikel 21

Artikel 21 bepaalt dat Toerisme Vlaanderen alle aanvragen die onvankelijk zijn, zal quoteren op basis van de criteria. Er zal een kwantitatieve score worden gegeven aan elk criterium zodat de optelsom hiervan leidt tot een algemene score per indiener. Op deze manier kunnen alle onvankelijke projecten gerangschikt worden. Het is hierbij de uitdrukkelijke bedoeling dat enkel kwalitatief hoogstaande dossiers (die een voldoende hoge score behalen) in aanmerking komen voor financiering. De minister zal terzake de evaluatiecriteria, de weging van deze criteria, en de minimumscore nader kunnen definiëren.

Enkel voor het criterium van de financiële draagkracht en terugbetalingscapaciteit, zal VLAIO ondersteuning bieden, aangezien dit tot hun expertisedomein behoort.

Artikel 22

Artikel 22 bepaalt dat de delegatie wordt gegeven aan de administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen om op basis van de beoordelingen de steun al dan niet toe te kennen.

Artikel 23

Artikel 23 bepaalt dat elke steunaanvrager door Toerisme Vlaanderen zal gecontacteerd worden om te melden of hij al dan niet steun zal ontvangen van Toerisme Vlaanderen. Deze melding kan via digitale weg gebeuren.

Artikel 24

Artikel 24 bepaalt de modaliteiten voor de uitbetaling van de steun. Deze wordt namelijk in één keer uitgekeerd binnen een termijn van 30 dagen nadat de steunaanvrager op de hoogte is gebracht van het feit dat hij steun zal ontvangen.

Artikel 25

Artikel 25 bepaalt dat het gedeelte van de ontvangen steun dat aanzien wordt als een lening, gespreid terugbetaald moet worden binnen een termijn van 5 jaar na toekenning van de steun. Toerisme Vlaanderen zal de concrete modaliteiten hiervan aan elke steunaanvrager die steun ontvangt meedelen. De terugbetaalde steun vloeit terug naar de algemene middelen.

Artikel 26

Artikel 26 bepaalt dat Toerisme Vlaanderen de nodige controle kan uitvoeren om na te gaan of aan alle voorwaarden in dit besluit blijvend is voldaan. De eigenlijke bewijsstukken blijven ter plaatse bij de indiener beschikbaar. Bij onduidelijkheid kan de administratie een controle ter plaatse doorvoeren en daar alle stukken opvragen die de uitgaven staven. De administratie voert het toezicht uit op basis van artikel 11 tot en met 14 van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisaties van de controle door het Rekenhof.

Toerisme Vlaanderen zal via een statistisch relevante steekproef de voorwaarde in artikel 13 nagaan. Bij de begunstigden in de steekproef zal nagegaan worden of er geen financiering is ontvangen via andere steunmaatregelen voor uitgaven die zijn uitgevoerd in het kader van deze oproep.

Indien blijkt dat er niet voldaan is of niet meer voldaan is aan de voorwaarden van dit besluit, kan dit leiden tot de terugvordering van de gehele of een gedeelte van de ontvangen steun.

Artikel 27

Artikel 27 geeft de mogelijkheid aan administratieve overheden zoals provincies, steden of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden om deze steunmaatregel te ondersteunen en aldus te versterken. De middelen die deze instanties bijdragen aan deze steunmaatregel, worden aangewend na de volledige uitputting van de 30 miljoen euro die het Vlaamse niveau voorziet voor deze steunmaatregel.

De indieners die batig gerangschikt zijn, maar die omwille van de uitputting van de beschikbare middelen op Vlaams niveau, geen steun ontvangen, zullen steun ontvangen vanuit deze bijkomende middelen tot uitputting van ook deze middelen.

Deze deelname van de provincies, steden of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt geformaliseerd in een met de minister af te sluiten overeenkomst, met daarin minstens de nominale waarde van de middelen die zij ter beschikking stellen. Tevens kunnen daarin bijkomende modaliteiten bepaald worden, zoals de wijze waarop de door deze overheden ter beschikking gestelde middelen zullen aangewend worden, of en hoe zij betrokken worden bij de evaluatie van de ingediende dossiers, ...

Artikel 28

Artikel 28 behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 29

Artikel 29 behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 30

Artikel 30 behoeft geen verdere toelichting.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De minister van toerisme voorziet een budget van 30 miljoen euro binnen het beleidsveld toerisme voor dit steunprogramma. Dit zal herverdeeld worden uit de coronaprovisie 2021.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 26 januari 2021

Het akkoord van de minister van de begroting werd verkregen op 28 januari 2021.

B. ESR-TOETS

Steun aan ondernemingen behoort tot ESR-code 51.12.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp heeft geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Overheid. Het akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling is bijgevolg niet vereist.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

De lokale en provinciale besturen kunnen op vrijwillige basis toetreden tot deze steunmaatregel. De besturen die toetreden, bepalen zelf de hoogte van hun financiële bijdrage (binnen de perken van dit besluit), en zullen hiervoor de nodige middelen voorzien binnen hun begroting. Desgevallend kunnen zij mee betrokken worden bij de evaluatie van de ontvankelijke aanvragen.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp van besluit wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering betreffende een Vlaams stimulusprogramma voor toeristische ondernemingen in het kader van het coronavirus;

2° de Vlaamse minister bevoegd voor toerisme te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad;

De Vlaamse minister van justitie en handhaving, Omgeving , Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR